

ת"פ 54845/01/19 - מדינת ישראל נגד עובד קועטה

בית משפט השלום ברמלה

ת"פ 54845-01-19 מדינת ישראל נ' קועטה
תיק חיצוני: 215203/2018

בפני כבוד השופטת רבקה גלט
המאשימה
נגד
הנאשם
ע"י ב"כ עו"ד מסטרמן
נוכחים:
ב"כ התביעה: עו"ד רעות זוסמן
ב"כ הנאשם: עו"ד מסטרמן
הנאשם בעצמו

גזר דין העבירה

הנאשם, כבן 75 שנים, הורשע לאחר שמיעת הוכחות, בעבירה של גידול סמים, לפי סעיף 6 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] תשל"ג-1973.

ביתר פירוט, ביום 14.5.18, נמצא על ידי המשטרה כי הנאשם גידל קנבוס, בשטח חקלאי שבבעלותו, במושב כרמי יוסף, ביחד עם אחרים שזהותם אינה ידועה, וזאת ב-3 חממות, בהן נמצאו שתילי סם במשקל כולל של כ- 6.07 ק"ג נטו.

תמצית הכרעת הדין

הנאשם אישר כי היה ידוע לו אודות גידול הסמים בחממות, בשטח החקלאי שהיה בבעלותו, ובצמוד למחסן בו התגורר, אך לצד זה טען שלא היתה לו כל זיקה לגידול הסמים. לדבריו, הינו אדם נורמטיבי מן השורה, שהיה כל חייו חקלאי, אך נקלע לחובות כבדים שהרסו את משפחתו, והובילו למצב שבו נאלץ להתגורר במחסן הצמוד לחממות, לאחר פרידתו מבת זוגו. עקב חובותיו ל"גורמים" עבריינים, אולץ על ידיהם באיומים להסכים לגידול הסמים בחממות, והוא עשה כן מתוך פחד לשלום בני משפחתו.

בהכרעת הדין דחיתי את הטענות, וקבעתי כי הוכחה זיקתו של הנאשם לסמים בהתאם להלכה הפסוקה, זאת הן על פי מבחן השליטה וההחזקה הקונסטרוקטיבית (ע"פ 250/84 הוכשט נ' מד"י (6.1.86)); ע"פ 2279/15 בורחוב נ' מד"י (31.1.16)), והן משום שהוכח כי בפועל, הוא זה אשר נכח במקום בקביעות, לרבות במועד הגעת השוטרים. בתוך כך, דחיתי את הטענה לפיה לא היו המקרקעין בשליטתו של הנאשם מאחר שנמכרו במסגרת הליכי כינוס נכסים. בהקשר זה, הפניתי לכך שאכן הוכח כי נוהלו הליכי כינוס, אך העובדה היא כי הנאשם התגורר במחסן שבמקרקעין גם לאחר

מכן, מה שמלמד כי עדיין היתה לו שליטה במתרחש.

בנוגע לטענה לפיה פעל תחת אילוץ של איומים מצד "גורמים עברייניים", קבעתי כי סירובו של הנאשם לפרט בפני המשטרה ובפני בית המשפט מיהם אותם גורמים ומה טיב הסכסוך, ייזקף לחובתו, שכן עליו הנטל להביא ראיות לתמיכה בטענתו, ולא יוכל לצפות כי תוסר מעליו האחריות, על סמך דברים בעלמא. הפנייתי לכך שהנאשם הסתפק באמירות לקוניות בעניין האיומים שספג, ונתרו תמיהות קשות על התנהלותו. כך, התקשיתי להשתכנע כי הוא חי בפחד כפי שתיאר, שעה שבחר להמשיך ולהתגורר דווקא במחסן הצמוד לחממות, מקום בו נהגו לבקר אותם "גורמים עברייניים" לצורך הטיפול בחממות. בנוסף, לא ברור מדוע לא טרח לערב את המשטרה בשום שלב, למרות התמשכות העבירה. קבעתי כי נסיבות המקרה אינן מקיימות את התנאים לגיבושה של הגנת הכורח, בין היתר משום שלא הוכח העדרה של האפשרות להסתלק או להזעיק את המשטרה (ע"פ 7075/03 אלון נ' מד"י (2.8.06); ע"פ 3920/00 פלונית נ' מד"י (12.1.03); ע"פ 7085/93 נג'אר נ' מד"י (7.8.97)).

לאחר כל זאת, הרשעתי את הנאשם בעבירה של גידול הסמים.

שלב הטיעונים לעונש והתסקירים

מוקד המחלוקת בין הצדדים נעוץ בשאלה: האם יש מקום להטיל על הנאשם מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, או שמא ניתן להסתפק במאסר בעבודות שירות. המחלוקת כבדת משקל בשים לב לכך שהנאשם, שהוא כאמור כבן 75 שנים, נעדר כל עבר פלילי, וזוהי הסתבכותו היחידה מעולם.

אציין כי מטעם התביעה הוגש כראיה, גיליון הרשעותיו של הנאשם בעבירות תעבורה, אך כבר כעת אני קובעת כי אין לו רלוונטיות ממשית לעניינינו, הן משום שהעבירה דנן לא בוצעה בנסיבות של זיקה לשימוש ברכב, והן משום שעל פי הגיליון נצברו הרשעות בעבירות בניגוד לתמרורים, ללא חומרה מיוחדת.

במהלך שלב הטיעונים לעונש, הוגשו שלושה תסקירים מטעם שירות המבחן.

התסקיר הראשון, מיום 7.9.20 מתאר את הנאשם כאב לחמישה בנים וסב לנכדים, המתקיים כיום מקצבת אזרח ותיק. הנאשם שירת בצה"ל, ונטל חלק במרבית מלחמות ישראל, כלוחם. במהלך 30 שנה פעל כחקלאי עצמאי, אך בשנת 2004 חווה התדרדרות כלכלית, כתוצאה מן המשבר בענף החקלאות. לאחר שהלוואות שנטל מבנקים לא הועילו לשיקום עסקו, לוה סכומים גדולים מגורמים שוליים. במהלך תקופת המשבר, חווה גם משבר זוגי, ונאלץ להתגורר על פני שנים בצריף בשטחו החקלאי, ללא תנאים בסיסיים, אך במהלך שנת 2018, שב לגור עם משפחתו בדירה שכורה. כיום, הנאשם מצוי בהליכי כינוס נכסים לצורך קיזוזו חובותיו, ועדיין שרוי בחובות לגורמים שוליים, ומאיום על ידיהם לדבריו. בנוגע לעבירה, הנאשם הביע בוושה וחרטה, אך ציין כי חווה איומים על חיי משפחתו בשל חובותיו. לדבריו, אותם גורמים שוליים החלו לגדל סמים בשטחו ולא היה בידו להתנגד להם משחשש שמא יפגעו בו. שירות המבחן העריך כי קיימת נזקקות טיפולית, אך הנאשם שלל צורך בטיפול ומסר כי בכוחו להתמודד בגפו. נכתב בתסקיר כי ההתרשמות היא שאין לנאשם דפוסים עברייניים, אלא מדובר באדם שומר חוק, שתרם למדינה ולסביבתו במהלך חייו. עם זאת, עלה סיכון להישנות עבירות, בעיקר בשל אי מתן בדיקות שתן, והעדר טיפול. על כן לא ניתנה המלצה שיקומית.

התסקיר השני הוגש ביום 1.11.20, לאחר שהנאשם הודיע כי הוא מבין את חשיבות שילובו בטיפול. נכתב בתסקיר כי הנאשם איננו בעל דפוסים עברייניים, אך התקשה להתמודד עם קשיים כלכליים ואישיים שחווה. במהלך תקופת הדחייה,

הוא מסר בדיקות שתן שנמצאו נקיות, והביע רצון להשתלב בטיפול. לאור עמדתו, הערכת קצין המבחן היא כי קיים סיכון להישנות עבירות, אך הוא יפחת עם שילובו בטיפול. עוד נכתב, כי בשל גילו המבוגר, ענישה של מאסר עלולה להביא לשבר עמוק בזהותו העצמית ולחבל בסיכויי שיקומו באופן שיקשה על תפקודו, לכן קיימת חשיבות בתכנית שיקומית. המלצת שירות המבחן היא להטיל צו מבחן שיאפשר תמיכה רגשית והכוונה, לצד מאסר בעבודות שירות.

על מנת לבחון את התקדמות הנאשם בטיפול, הוריתי על דחייה נוספת והגשת תסקיר משלים. התסקיר האחרון הוגש ביום 9.3.21 ובו נכתב כי הנאשם השתלב בטיפול, שיתף פעולה באופן מלא, וניכר כי עשה מאמצים רבים וכנים, להסתייע בו. קצין המבחן חזר על הערכתו, לפיה מדובר באדם ללא כל דפוסים עברייניים, וכי הטלת מאסר עלולה להביא לשבר עמוק בזהותו, ולחבל במאמציו לשקם עצמו כלכלית ומשפחתית, באופן שיקשה על תפקודו התקין. נוכח התמדתו, ההמלצה היא להטיל צו מבחן לצד עבודות שירות, ובכך יהא כדי להוות עונש שיקומי אך מרתיע, שיצמצם את הסיכון להישנות עבירות.

לאחר מתן התסקירים טענו ב"כ הצדדים לעונש.

ב"כ התביעה טען בדבר חומרת העבירה של גידול סמים, והציג עמדה לפיה גם שיקולי השיקום בעניינו של הנאשם אינם יכולים להוביל להימנעות מהטלת מאסר מאחורי סורג וברית. נטען כי המתחם ההולם נע בין 15 ל-36 חודשי מאסר בפועל, ובעניינו של הנאשם, ניתן להסתפק בעונש בחלק הנמוך של המתחם, בשל נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכן מאסר על תנאי, קנס כספי, פסילה בפועל ופסילה על תנאי. התביעה הפנתה לאסופת פסיקה ממנה יש ללמוד כי בעבירה דנן, נוהגים בתי המשפט להטיל מאסרים מאחורי סורג וברית.

מנגד, ב"כ הנאשם טען כי יש להבחין בין המקרים בהם הוטלו עונשים מחמירים, ובין עניינו של הנאשם, שבו מתקיימות נסיבות חריגות, כפי שעלה מעדותו. עוד הפנה לכך שלא נטען ולא הוכח כי גידול הסמים נעשה לצורך הפצתם, או לשם הפקת רווח, ועולה בבירור מכתב האישום עצמו, כי היו אחרים מעורבים בגידול הסמים. נטען כי בשונה מן המקרים אליהם מפנה התביעה, בעניינו לא הוקמה מעבדה תוך שימוש באמצעים, אלא מדובר בחממות פשוטות. בעניין נסיבותיו האישיות של הנאשם, נטען כי מדובר באדם מבוגר, נורמטיבי לחלוטין, שתרם לחברה ולמדינה, אך איבד את כל עולמו בשל משבר כלכלי חמור, ואף משפחתו נהרסה. ב"כ הנאשם הוסיף וטען כי הפסיקה אליה הפנתה התביעה מתייחסת למקרים בהם התקיימו נסיבות חמורות יותר לעומת עניינו, כשהמטרה המסחרית היתה מובהקת, כמות הסמים גדולה יותר, ונסיבותיהם האישיות של הנאשמים חמורות יותר. לדעת ב"כ הנאשם, המתחם ההולם צריך לכלול אפשרות להטיל מאסר בפועל, הרי יש מקום לסטות ממנו לקולא, משיקולי שיקומו של הנאשם. בעניין יתר רכיבי הענישה טען ב"כ הנאשם כי יש להתחשב בו, בשל המשבר הכלכלי בו הוא עדיין נתון, ובפרט אין מקום להטיל פסילה נוכח העדר זיקה בין נסיבות ביצוע העבירה ובין השימוש בכלי רכב.

הנאשם בדברו האחרון התנצל על התנהלותו, והסביר כי במצב בו היה נתון - תחת איומים כלפי בני משפחתו - לא חשש לעצמו, אלא לנכדיו וילדיו, שמא ייפגעו. עוד הוסיף כי היה במצב של חוסר ברירה. כיום בדיעבד היה מתנהל אחרת ומעדכן את המטרה, אך בשעתו לא ידע לאילו תהומות הוא נופל. הנאשם ביקש שלא יוטל עליו מאסר בפועל, והזכיר כי כל חייו תרם למדינה בלב חפץ, וכיום נקלע לתהומות מבחינה כלכלית ומשפחתית. לשאלת בית המשפט אמר כי כיום עודנו מתגורר בצריף בשטח החקלאי ללא תנאים בסיסיים, שכן אין לו כסף לשכור דירה, ואין לו מושג כיצד ישקם את עצמו אם יוטל עליו מאסר.

מתחם העונש ההולם

אין צורך להכביר מילים אודות העניין הציבורי הרב באכיפה נגד עבירות סמים. בעניין זה אמר בית המשפט העליון ברע"פ 4512/15 הרוש נ' מד"י(6/7/15), שם נדון עניינו של מי שהקים מעבדה לגידול קנבוס:

ועוד ראוי להזכיר, כי כאשר בעבירות סמים עסקינן, על בית המשפט לנקוט ביד קשה כדי להרתיע עבריינים פוטנציאליים מפני ביצוען. כפי שנאמר בע"פ 211/09 אזולאי נ' מדינת ישראל[פורסם בנבו] (22.6.2010):

"הענישה בעבירות מסוג זה נועדה, קודם לכל, לשרת את מטרת הגמול לעבריין על עיסוק בסם העלול לסכן חיי אדם ולפגוע בבריאות המשתמשים בו; שנית, על העונש להעביר מסר חד-משמעי של הרתעה ביחס לעבריינים פוטנציאליים [...] מזה זמן רב, מדגישים בתי המשפט בפסיקתם את חשיבות הערך הענישתי בעבירות סמים כאחד הכלים החשובים בפעילות לביעורו של נגע הסמים. ההחמרה בענישה בגין עבירות סמים משרתת את מטרות הגמול וההרתעה, שהן היעדים העיקריים של הענישה בתחום הסמים" (ראו גם: ע"פ 3623/13 ברון נ' מדינת ישראל[פורסם בנבו] (26.11.2014); ע"פ 4597/13 פיצו נ' מדינת ישראל[פורסם בנבו] (22.9.2014)).

במקרים לא מועטים, אליהם הפנתה התביעה, נקבע כי מתחם העונש ההולם בגין עבירה של גידול סמים, מרקיע עד לעונשי מאסר משמעותיים, וזאת גם בענינים של נאשמים ללא עבר פלילי. עם זאת, עולה כי עונשי מאסר שכאלה הוטלו בעיקר במקרים בהם התקיימו נסיבות חמורות. בעניין הרוש, הפנה בית המשפט העליון לסוג השיקולים, שיש בהם כדי ללמד על מידת החומרה שנלוותה לעבירת הגידול:

ניתן לקבוע, אפוא, כי עונשו של המבקש נגזר, בסופו של יום, על בסיס כלל נסיבות המקרה, ובכללן, אופן הקמת המעבדה; אבזורה של המעבדה; שטחה ...; היקף הייצור; כמות השתילים ומשקל הסם. נסיבות אלו נשקלו לצורך קביעת עונשו של המבקש, ובדין נעשה כן על-ידי הערכאות הקודמות.

ברוח זו, מקום בו נתפס קנבוס במשקל רב, משמשת נסיבה זו כנימוק מרכזי לענישה מחמירה, גם בהעדר עבר פלילי. כך לדוגמא, מקום בו נתפסו 97 ק"ג קנבוס, הוטל עונש בן 27 חודשי מאסר (ת"פ (מח' ב"ש) 69278-05-18 מד"י נ' אלוכילי (24.11.19)); מקום בו נתפסו 131 ק"ג קנבוס, הוטלו עונשי מאסר בני 34 חודשים (ע"פ 5103/17 אליספוב נ' מד"י (1.1.18)); מקום בו נתפסו 80 ק"ג קנבוס וכן בוצעה גניבת חשמל בשווי עשרות אלפי שקלים, הוטל מאסר בן 25 חודשים (ת"פ 25458-11-18 (מח' מרכז) מד"י נ' אליאב (19.9.19)); מקום בו נתפסו 10 ק"ג קנבוס, הוחמר העונש שהוטל בבית משפט השלום, והועמד על 10 חודשי מאסר (רע"פ 513/21 יהושע נ' מד"י (4.3.21)).

נימוק מובהק נוסף שיש בו כדי להביא להחמרה בענישה, נעוץ בכך שהנאשם השקיע כספים לצורך הקמת מקום הגידול, אם בשכירת המקום, ואם ברכישת ציוד יקר ערך, מערכות השקיה וחימום, וכלים להכנה וחלוקה של מנות סם (רע"פ 666/20 עמרם נ' מד"י (3.2.20)); עפ"ג 55495-03-18 (מח' מרכז) מד"י נ' כהן (8.5.18)); עפ"ג 76025-01-19 שובל נ' מד"י (15.7.19)). גידול שנועד למטרה מסחרית מובהקת, הוביל לענישה מחמירה, גם בהעדר עבר פלילי (רע"פ 2870/18 ניר כהן נ' מד"י (11.6.18)).

במקרים בהם מדובר בנאשמים בעלי עבר פלילי, נוטים בתי המשפט להטיל עונשי מאסר משמעותיים, כעולה ממספר

דוגמאות אליהן הפנתה התביעה (ע"פ 2194/14 **בן שמעון נ' מד"י** (10.9.14); (עניין **ניר כהן** הנ"ל). כמו כן, נשקל לחומרא העדר שיתוף פעולה עם שרות המבחן (רע"פ 314/16 בן צבי נ' מד"י (22.2.16); עפ"ג 8693-09-18 **לירון כהן נ' מד"י** (11.3.19)).

כל שיקולי הענישה הללו, מאירים את הנתב שבו יש ללכת במקרה דנן, שכן ניתן לבחון על פיהם את נסיבות העבירה שלפנינו, ומידת חומרתה.

כאמור, הנאשם הורשע בגידול סמים, תוך שנדחו טענותיו לפיהן לא היתה לו זיקה לגידול. קבעתי כי הנאשם לא עמד בנטל להוכיח שאולץ על ידי אחרים לגדל את הסמים, וכי אם כך אירע, היה עליו לדווח למשטרה ולא יוכל לחסות תחת טענתו זו, מבלי להוכיחה. עם זאת, אני מוצאת כי מדובר במקרה ייחודי ביותר, שבו לא התקיימו נסיבות המצביעות על חומרה רבה. עיון בהכרעת הדין מלמד כי הנסיבות בהן פעל הנאשם, שונות בתכלית מאלה שהתקיימו במקרים שנדונו בפסיקת בתי המשפט, רובם ככולם. למעשה, ניתן לקבוע כי לא מתקיים בענייננו אף אחד מן השיקולים התומכים בענישה מחמירה, ואבהיר.

ראשית, בענייננו אין המדובר ב"מעבדת גידול" קנבוס מעין אלה בהן נתקל בית המשפט בשנים האחרונות, אלא המדובר בחממות מן הסוג המסורתי, בקרקע חקלאית. כידוע, אחד הנימוקים המרכזיים להחמרה בעניין מעבדות גידול, נעוץ בקלות הבלתי נסבלת של הסתרת המעבדה בתוך דירות מגורים, או במבנים סגורים, תוך שימוש בטכנולוגיות מתקדמות. בשונה מכך, הגידול בשטח חקלאי הוא חשוף לכל, ונראה שאינו מצריך השקעה כספית והסתרה. משכך, ומבלי להקל ראש בחומרתו של הגידול כשלעצמו, ספק רב בעיניי האם ראוי המקרה להתייחסות המחמירה שנקבעה בעניין מעבדות גידול (למשל: ע"פ 2596/18 **זנזורי נ' מד"י** (12.8.18); ע"פ 5807/17 **דרחי נ' מד"י** (18.6.18)).

שנית, בשונה ממרבית המקרים אליהם הופנית, לא נטען ולא הוכח כי הנאשם דן הוא מי שהקים את החממות, ולא נטען כי השקיע מכספו ו/או מרצו לשם הגידול. לא נטען ולא הוכח כי הנאשם טיפל בפועל בחממות, או היה מעורב בדרך כלשהי בגידול הסמים והטיפול ביבול. בעצם, הראיה היחידה הקושרת את הנאשם לעבירת הגידול נשענת על כלל החזקה הקונסטרוקטיבית, וזאת מכוח בעלותו/שליטתו בשטח בו היו מצויות החממות, והימנעותו מלפנות ולדווח למשטרה.

שלישית, לא נטען ולא הוכח כי הנאשם התכוון לגרוף רווח כספי כלשהו מגידול הסמים, ולא נסתרה טענתו לפיה חלקו התמצה בכך שלא התנגד למעשיהם של אותם "גורמים עברייניים" שקנו להם שביתה בשטחו. בהקשר זה, חשוב לציין כי אף לשיטת התביעה, היו מעורבים אחרים בגידול הסמים, אשר זהותם אינה ידועה, ובכך יש כדי לספק תמיכה לגרסתו של הנאשם.

רביעית, משקל הסמים שנתפסו היה כ-6 ק"ג בלבד.

חמישית, בשונה מנסיבותיהם האישיות של הנאשמים במקרים אליהם הופנית, הנאשם הוא קשיש כבן 75 שנים, ללא כל עבר פלילי. המדובר במי שכל חייו התנהל באופן נורמטיבי וערכי ביותר, הן בשירותו הצבאי הממושך, והן בהיותו חקלאי. במהלך המשפט ניתן היה להתרשם כי מדובר במי שכשל במתן יד לגידול הסמים בשטחו, אך מצד שני - אין מדובר במי שהיה מעורב בכך באופן פעיל, ואף לא נראה שהיתה לו המסוגלות לכך על פי דפוסי אישיותו.

לדעתי, צירופם של כל הנתונים הללו, תומך במסקנה לפיה ראוי עניינו של הנאשם לקביעת מתחם שיהיה "תפור על פי

מידה", בשים לב לחומרתה של עבירת הגידול מחד, ולחריגות של הנסיבות, מאידך.

אני קובעת כי המתחם ההולם נע בין חודשי מאסר אחדים, ועד 14 חודשי מאסר בפועל.

העונש המתאים - חריגה מן המתחם משיקולי שיקום

כאמור, הנאשם מבוגר בגילו, ואין לו כל עבר פלילי. למעלה מזה, התרשמות שרות המבחן היא כי מדובר באדם נורמטיבי לחלוטין בבסיסו, ללא כל דפוסים עברייניים, אשר נקלע למשבר אישי וכשל בהתמודדות.

מטבע הדברים, היחשפות רגשית בפני שירות המבחן ונכונות לתהליך טיפולי בגילו של הנאשם, אינם עניין שניתן להקל בו ראש, והוא דורש גמישות מחשבתית ואומץ לב. הניסיון השיפוטי מלמד כי במקרים רבים, קצרה ידו של שירות המבחן מלסייע לבני הגיל השלישי בתהליך טיפולי שיקומי, אם בשל חוסר פניות, ואם בשל דפוסי חשיבה שנתקבעו, והדברים ידועים. לאור זאת, יש לייחס משקל נכבד לנכונותו החריגה של הנאשם להשתלב בתהליך טיפולי, כעולה מתסקירי שרות המבחן.

על פי התסקירים, הנאשם השתלב בטיפול, שיתף פעולה באופן מלא, וניכר כי עשה מאמצים רבים וכנים, להסתייע בו. התרשמות שרות המבחן היא כי אין לו כל דפוסים עברייניים, אלא מצוקתו הובילה להסתבכותו. ההערכה היא כי יש בטיפול כדי להפחית את הסיכון לביצוע עבירות, והנאשם אף אמר בדברו האחרון כי הוא מבין את טעותו וכי כיום היה פועל אחרת ומערב את המשטרה. קצין המבחן הביע עמדתו הברורה, לפיה הטלת מאסר מאחורי סורג ובריאח עלולה להביא לשבר עמוק בזוהתו, ולחבל במאמציו לשקם עצמו כלכלית ומשפחתית, באופן שיקשה על תפקודו התקין. נוכח התמדתו, ההמלצה היא להטיל צו מבחן לצד עבודות שירות, ובכך יהא כדי להוות עונש שיקומי אך מרתיע, שיצמצם את הסיכון להישנות עבירות.

במהלך המשפט עלה כי הנאשם נקלע למשבר אישי ומשפחתי קשה, בעקבות התמוטטות ענף החקלאות. בשל חובותיו, איבד את ביתו ונאלץ לעבור להתגורר בצריף בשטחו החקלאי, המצוי בהליכי כינוס נכסים, ללא תנאים בסיסיים, ללא חשמל וללא מים. גם כיום הוא מתגורר בצריף, ונראה כי הוא חסר אונים, ואינו יודע מה ילד יום עבורו, והיכן יתגורר עם מכירת השטח.

המלצת שירות המבחן, והתרשמותי שלי מן הנאשם, בצירוף הנסיבות החריגות של ביצוע העבירה, מחייבים לשקול בכובד ראש, האם אמנם יש הצדקה להטיל עליו עונש של מאסר בפועל, העלול למוטט אותו בשלב המאוחר של חייו. לדעתי, הנסיבות החריגות, ותהליך הטיפול שעבר, מחייבים לגזור את הדין באופן שלא יחבל בשיקולי השיקום.

כאן המקום להדגיש כי לצד העמדה המחמירה הננקטת בדרך כלל לגבי עבירות גידול סמים, מגלים בתי המשפט נכונות להתחשב בשיקולי שיקומו של הנאשם, זאת גם במקרים בהם התקיימו נסיבות חמורות יותר מאלה שלפנינו. לא פעם הסתיים ההליך בענישה ללא מאסר בפועל, כעולה מהדוגמאות שלהלן:

בע"פ 861/18 סבן נ' מד"י (15.11.18), הורשעו שני הנאשמים בגידול בצוותא של 92 ק"ג קנבוס, לאחר ששכרו דירה לשם כך, והקימו מערכות השקיה, תאורה וחימום. בעוד שעל אחד מהם הוטלו 36 חודשי מאסר, הרי בעניינו של השני נקבע כי מתקיימים שיקולי שיקום, ועונשו הופחת ל-9 חודשי עבודות שירות.

בע"פ 4285/17 **יצחקי נ' מד"י** (11.6.18) הקל בית המשפט העליון בעניינה של הנאשמת שגידלה קנביס במשקל 100 ק"ג, משיקולי שיקום, והעמיד את עונשה על 6 חודשי עבודות שירות.

ברע"פ 5293/18 **חכים נ' מד"י** (12.7.18) דובר בנאשם שהקים מעבדה לגידול קנבוס, תוך רכישת ציוד בשווי 150,000 ₪, ונתפסו ברשותו 33 ק"ג סמים. בית משפט השלום קבע כי המתחם ההולם נע בין 12 ל-36 חודשי מאסר, אך משיקולי שיקום הסתפק ב-6 חודשי עבודות שירות. הנאשם ערער על חומרת העונש אך ערעורו נדחה.

בת"פ (מח' ת"א) 39201-05-18 **מד"י נ' רפאל** (23.6.19) דובר בפרשה של יבוא סמים מסוג GBL בנפח של 24 ליטר, וכן סחר בסמים, והחזקה שלא לצריכה עצמית. הנאשם היה בעל עבר פלילי ומטופל במערכת בריאות הנפש. בית המשפט הסתפק בהטלת 9 חודשי מאסר בעבודות שירות.

בעפ"ג (מח' חי') 26985-08-19 **שטנפר נ' מד"י** (21.11.19) הורשע הנאשם בגידול של 113 ק"ג קנבוס במעבדה שהקים, ולצורך כך שכר דירה. לנאשם לא היה עבר פלילי, והוא שולב בהצלחה בתהליך טיפולי דרך שירות המבחן. בית המשפט קמא קבע כי המתחם ההולם נע בין 8 ל-20 חודשי מאסר, אך משיקולי שיקום הטיל 4 חודשי עבודות שירות. הנאשם ערער על חומרת העונש ובית המשפט המחוזי קבע כי יש מקום לסטות לקולא מן המתחם, עוד יותר. לפיכך, חלף רכיב עבודות השרות הוטל צו של"צ בהיקף 240 שעות.

בת"פ (מח' מרכז) 8843-02-15 **מד"י נ' בז'רנו** () הורשע הנאשם בקשירת קשר לפשע, ייצור סמים, והחזקה שלא לצריכה עצמית, בכך שיחד עם שני אחרים הקימו מעבדת גידול קנבוס, בה נתפסו 92 ק"ג סמים. לצורך הקמת המעבדה שכרו דירה והקימו בה מערכות השקיה וחימום. בית המשפט המחוזי התחשב בהליך שיקום שעבר הנאשם, ובהמלצת שירות המבחן לפיה אינו זקוק למאסר לצורך הרתעתו. לפיכך, בית המשפט חרג לקולא מן המתחם ההולם והטיל 6 חודשי מאסר בעבודות שירות.

בת"פ (מח' מרכז) 58591-08-18 **מד"י נ' גרייף** (10.8.20) הורשע הנאשם בייצור והפקה של 1.029 ק"ג קוקאין. בית המשפט התחשב בתהליך שיקום טיפולי שעבר, ובהעדר הרשעות קודמות, והטיל 9 חודשי מאסר בעבודות שירות.

בת"פ 33806-01-16 (שלום כפ"ס) **מד"י נ ג דנברג** (11.12.18) הורשע הנאשם בגידול סמים במעבדה שהקים, בה נתפסו כ-19 ק"ג קנבוס. לנאשם לא היה עבר פלילי בישראל, אך צבר הרשעות בארה"ב. במהלך המשפט, שולב בהצלחה בהליך שיקומי. בית המשפט קבע כי היות שהגידול נעשה לצריכה עצמית, אין מקום להטיל מאסר מאחורי סורג ובריח, לפיכך הוטלו עונשי מאסר על תנאי ושל"צ.

הנה כי כן, הימנעות מהטלת מאסר בפועל שמורה למקרים יוצאי דופן, אך אינה בלתי אפשרית.

אמת הדבר, ניתן לאתר במאגרי הפסיקה מקרים אחרים, בהם התחשב בית המשפט בשיקולי שיקומו של הנאשם, ובכל זאת הוטל מאסר מאחורי סורג ובריח. ואולם, כך נעשה במקום בו נקבע כי חומרת הנסיבות אינה מאפשרת להסתפק בענישה ללא רכיב של מאסר בפועל.

לדעתי, לאחר שנמצא כי לא מתקיימות נסיבות חמורות בענייננו, ומשלא מדובר במקרה בו נעשה ניסיון להפצת הסמים, יש מקום לתת את הבכורה לשיקולי השיקום, כפי שנעשה בכל המקרים שהובאו לעיל, וזאת במטרה למנוע נזק בלתי הפיך שייגרם לנאשם. היות שהנאשם נמצא מתאים לריצוי מאסר בעבודות שירות (במגבלת העסקה למשך 7 שעות ביום בלבד), אני סבורה כי עונש שכזה יתיישב עם האינטרס הציבורי.

אציין כי אינני מוצאת שום הצדקה להטיל על הנאשם עונשי פסילה או פסילה על תנאי מלנהוג ברכב, שכן לא קיימת כל זיקה בין העבירה שביצע ובין השימוש ברכב, ולא נטען כי כשל בנהיגה תחת השפעת סמים מעולם.

סופו של דבר, אני מוצאת לנכון לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם שקבעתי, ולגזור את דינו של הנאשם על פי שיקולי השיקום, כדלהלן:

א. 6 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות. הנאשם יתייצב אצל הממונה ביום 9.5.21 בשעה 8:30, כשבידו עותק מגזר הדין ותעודת זהות.

ב. 7 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מהיום, והתנאי הוא שלא יבצע עבירות סמים מסוג פשע.

ג. צו מבחן לשנה.

הסמים יושמדו.

המזכירות תשלח עותק מגזר הדין לממונה.

ניתנה היום, כ"ו ניסן תשפ"א, 08 אפריל 2021, במעמד
הצדדים.